

DATOS IDENTIFICATIVOS

Farmacoloxía e dietética

Materia	Farmacoloxía e dietética			
Código	V52G140V01203			
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	9	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán			
Departamento	Departamento da E.U. de Enfermaría (Meixoeiro)			
Coordinador/a	Paradela Carreiro, Adolfo			
Profesorado	Paradela Carreiro, Adolfo Represas Carrera, Francisco Jesús			
Correo-e	adolfo.paradela.carreiro@sergas.es			
Web	http://direceuemeixoeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/			
Descrición	Nesta materia estúdase farmacologia e dietetica xeral			

Competencias

Código	
A1	Que os estudantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B9	Fomentar estilos de vida saudables e o autocoidado, sostendo o mantemento de condutas preventivas e terapéuticas
B10	Protexer a saúde e o benestar das persoas, familias ou grupos atendidos, garantindo a súa seguridade
B11	Saber establecer unha comunicación eficaz cos pacientes, familias, grupos sociais e compañeiros. Fomentar a formación e información para a saúde
B15	Ser capaz de traballar coa equipa de profesionais como unidade básica na que se estruturan de forma uni ou multidisciplinar e interdisciplinar os profesionais e demais persoal das organizacións asistenciais
B17	Realizar coidados de enfermaría baseándose na atención integral de saúde, que supón a cooperación multiprofesional, a integración dos procesos e a continuidade asistencial
C3	Coñecer os diferentes grupos de fármacos, os principios da súa autorización, uso e indicación, e os mecanismos de acción dos mesmos.
C4	Utilización dos medicamentos, avaliando os beneficios esperados e os riscos asociados e/ou efectos derivados da súa administración e consumo.
C5	Coñecer e valorar as necesidades nutricionais das persoas sás e con problemas de saúde ao longo do ciclo vital, para promover e reforzar pautas de conduta alimentaria saudable.
C6	Identificar nutrientes e alimentos onde se atopan
C7	Identificar os problemas nutricionais de maior prevalenza e seleccionar as recomendacións dietéticas axeitadas
C8	Aplicar as tecnoloxías e sistemas de información e comunicación en os coidados de saúde
D1	Capacidade de análise e síntese
D2	Capacidade de organización e planificación
D3	Capacidade de xestión de la información
D4	Resolución de problemas y toma de decisiones
D7	Razoamento crítico

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia	Resultados de Formación e Aprendizaxe			
Ser capaz de diferenciar os diferentes grupos de medicamentos, os principios da súa autorización, uso e indicacións, así como os fundamentos *farmacodinámicos e *farmacocinéticos implicados.	A1		C3	D1
	A2		C4	D2
	A3		C5	D3
	A4			D4
	A5			D7
				D9
				D11
Ser capaz de avaliar os beneficios esperados e os riscos asociados á administración de medicamentos, tanto desde o punto de vista poboacional como do paciente individual.	A1	B9	C8	D1
	A2	B10		D2
	A3			D3
	A4			D4
	A5			D7
				D9
				D11
Ser capaz de aplicar os principios que rexen o uso racional e eficiente da *farmacoterapia.			C4	
Saber realizar pautas e indicacións saudables na poboación sa nas distintas etapas da vida, en función de idade e sexo.		B11	C8	
		B15		
		B17		
Saber identificar as situacións de risco nutricional. Saber realizar intervencións nutricionais e establecer pautas e recomendacións na prevención ou tratamento da enfermidade.	A1		C6	D1
	A2		C7	D2
	A3		C8	D3
	A4			D4
	A5			D7
				D9
				D11

Contidos

Tema	
1F. Conceptos básicos farmacoloxía e fármacos, principios e mecanismos xerais de acción dos fármacos	1F.1 Orixe dos medicamentos. 1F.2 Ensaio clínico e produtos en fase de investigación. 1F.3 Fontes de información en farmacoloxía. Medicamento baseado na evidencia 1F.4 Consideracións bioéticas e económicas na farmacoterapia 1F.5 Farmacogenética e novas tendencias en farmacoloxía
2F. Introducción a Farmacocinética e farmacodinamia dos medicamentos	2F.1 Farmacocinética dos medicamentos: Absorción, Distribución, Metabolismo. 2F.2 Eliminación. Implicacións clínicas. 2F.3 Fundamento da posoloxía e do réxime posolóxico. 2F.4 Farmacodinamia dos medicamentos: mecanismos de acción dos fármacos, unión a receptores.
3F. Farmacocinética dos medicamentos: Absorción, distribución, metabolismo, eliminación, implicacións clínicas.	3F.1 Principios xerais que rexen a absorción, distribución, metabolismo e eliminación dos medicamentos. 3F.2 Implicacións clínicas das alteracións na farmacocinética dos medicamentos
4F. Farmacodinamia dos medicamentos	4F.1 Principios xerais da farmacodinamia dos medicamentos 4F.2 Mecanismos de acción dos fármacos, unión aos receptores. 4F.3 Implicacións clínicas das alteracións da farmacodinamia dos medicamentos
5F. Fundamento da posoloxía e do réxime posolóxico	5F.1 Modelos compartimentales 5F.2 Modelos matemáticos adaptados á administración dunha dose única de fármaco. 5F.3 Administración repetida de fármacos. 5F.4 Expresión e manexo de concentracións en solucións de medicamentos 5F.5 Utilización de concentracións baseadas en molaridade e normalidade e ou seu significado biolóxico 5F.6 Cálculos posolóxicos 5F.7 Cálculos relativos á velocidade de administración de mesturas intravenosas

6F. Farmacoterapia en función dos problemas máis frecuentes

- 6F.1 Axentes antiinfecciosos inespecíficos: antisépticos.
- 6F.2 Antimicrobianos: Sulfonamidas, Quinolonas, Antibióticos beta-lactámicos, Macrólidos, Aminoglicósidos, Tetraciclinas, outros.
- 6F.3 Terapéutica das micosis.
- 6F.4 Terapéutica farmacolóxica da tuberculosis.
- 6F.5 Inmunoterapia: activa y pasiva.
- 6F.6 Terapéutica farmacolóxica dos desórdenes do crecemento celular.
- 6F.7 Medicamentos utilizados en Anestesia.
- 6F.8 Medicamentos de acción neuropsíquica.
- 6F.9 Medicamentos contra o dor.
- 6F.10 Medicamentos do sistema cardio vascular.
- 6F.11 Hemostáticos y anticoagulantes.
- 6F.12 Medicamentos de acción sobre o aparello respiratorio.
- 6F.13 Medicamentos de acción sobre o aparello dixestivo.
- 6F.14 Medicamentos de acción sobre o metabolismo.
- 6F.15 Medicamentos de acción sobre enfermidades endocrinas.
- 6F.16 Equilibrio hidroelectrolítico e solucións IV que o modifican
- 6F.17 Nutrición parenteral

TEMARIO DE DIETETICA

- TEMA 1 Concetos xerais.
- TEMA 2 Nutrientes.
- TEMA 3 Digestión e metabolismo.
- TEMA 4 Concetos relacionados coa enerxía.
- TEMA 5 Tipos de nutrientes.
- TEMA 6 Alimentos.
- TEMA 7 Alimentación equilibrada.
- TEMA 8 Formas alternativas de nutrición.
- TEMA 9 Valoración da nutrición.
- TEMA 10 Desequilibrio nutricional.
- TEMA 11 Dietas terapéuticas.
- TEMA 12 Dietas nas exploraciones.
- TEMA 13 Nutrición artificial.
- TEMA 14 Hixiene alimentaria.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	55	110	165
Resolución de problemas	5	19	24
Seminario	5	10	15
Estudo de casos	8	13	21

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descrición
Lección maxistral	Nas sesións maxistras o profesor exporá, de maneira detallada e estruturada, os temas reflectidos no programa da materia. Suxerirase ao alumnado, en función das súas preferencias, que profunde naqueles aspectos do programa que máis lle interesaron, para o que deberá manexar a bibliografía adecuada. Aplicable a Farmacoloxía: realizarase unha proba escrita de tipo preguntas longas. Aplicable a Dietética: realizarase unha proba de tipo test
Resolución de problemas	Aplicable a Farmacoloxía: Analizaranse aspectos cuantitativos inherentes á Farmacoloxía, tales como manexo de concentracións, cálculos posolóxicos, aplicacións dos conceptos de mol e equivalente aos sistemas biolóxicos, cálculo de velocidade de infusión, etc. Realizarase unha proba escrita
Seminario	Trataranse temas que durante o curso tivesen un especial interese para o alumnado, buscando a participación dos mesmos (como complemento ás sesións maxistras).
Estudo de casos	Aplicable a Dietética: Realizaranse durante as sesións maxistras, a medida que se desenvolvan os temas.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Lección maxistral	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia

Resolución de problemas	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia
Seminario	.A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia.
Estudo de casos	A atención personalizada ao alumno farase nos horarios establecidos para o efecto no plan docente da materia.

Avaliación			
	Descrición	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Lección maxistral	Avaliarase mediante probas de resposta longa e/ou test. A cualificación será suspenso, aprobado, notable, sobresaliente ou M.H., co seu correspondente equivalencia numérica. A parte de farmacoloxía representa el 2/3 e a de dietética 1/3. Aplicable a dietética: Al finalizar la asignatura se realizará un examen tipo test de 50 preguntas con cuatro opciones de respuesta, siendo sólo una válida. Este examen será obligatorio para todos alumnos/as y tendrá una duración de 2 horas. El aprobado se sitúa en 50 preguntas netas. Cada respuesta errónea restará -0,33 puntos sobre la nota final. El examen tipo test representa el 100% de la nota final de la parte de dietética.	97	
Resolución de problemas	Aplicable a Farmacoloxía: Realizarase unha proba na que se exporán dous problemas. A cualificación será apto ou non apto. Para superar a parte de Farmacoloxía será necesario alcanzar a cualificación de apto neste apartado.	1	
Seminario	Evaluada co examen principal	1	
Estudo de casos	Aplicable a Dietética: evaluada co exame principal	1	

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para aprobar a asignatura de farmacoloxía e dietética, será necesario ter superadas ambas partes (tanto a parte relativa á farmacología, como a relativa á dietética).

Aplicable a Farmacoloxía: Para superar a parte de farmacoloxía, os estudantes deberán alcanzar a calificación de apto no apartado de Resolución de problemas e/ou exercicios (condición necesaria), así como aprobar a parte teórica.

Aplicable a ambas: A asistencia ás clases non será valorada especificamente. As cualificacións obtidas en cada parte da asignatura consérvanse so ata a convocatoria de xulio do mesmo curso. Os exames da convocatoria de xulio seguirán un planteamento análogo aos da convocatoria ordinaria.

A información relativa á data do exame, hora e lugar encóntranse na seguinte dirección web:

<http://direcceuemeioeiro.webs.uvigo.es/index.php/es/component/k2/item/116-indice-docencia>, on o seu defecto, nos cauces de información establecidos pola Escola Universitaria de Enfermería do Meixoeiro.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Castells Molina S, Hernández Pérez M., **Farmacología en enfermería**, 3ª,

Lorenzo P, Moreno A, Leza JC, Lizasoain I, Moro MA, **Velázquez. Farmacología Básica y Clínica**, 19,

Laurence L. Brunton, John S. Lazo, Keith L. Parker., **Goodman & Gilman. Las bases farmacológicas de la terapéutica**, 13,

Centro de información online de medicamentos de la AEMPS - CIMA, <https://cima.aemps.es/cima/publico/home.html>,

P. Cervera; J. Clapés; R. Rigolfas, **Alimentación y dietoterapia**, 4ª,

Bibliografía Complementaria

Flórez J, **Farmacología humana**, 6,

Michael Adams, Norman Holland, **Farmacología para enfermería**, 2,

Base de datos del Consejo General de Colegios Oficiales de Farmacéuticos, <https://botplusweb.portalfarma.com/>,

Vademecum, http://www.vademecum.es/medicamentos-a_1,

Biblioteca Virtual del Sistema Sanitario Público Galego,

http://www.sergas.es/MostrarContidos_Portais.aspx?IdPaxina=60600&Idioma=es,

EMA (European Medicines Agency),

http://www.ema.europa.eu/ema/index.jsp?curl=pages/medicines/landing/epar_search.jsp&mid=WC0b01ac058001d124,

Biblioteca Cochrane Plus, <http://www.update-software.com/clibplus/clibplus.asp>,

Sitio web Fisterra, <http://www.fisterra.com/>,

Aranceta J, Serra L., **Guía de alimentos funcionales**,

Botella F, **Apoyo Nutricional en el Paciente Oncológico**,

Gómez L, Pinillos S, **Guía pediátrica para la administración de fármacos por sonda de alimentación (2008)**,

Coordinación: Dra. Mercè Planas, **Valoración nutricional en el anciano. Recomendaciones prácticas de los expertos en geriatría y nutrición,**

M León Sanz; S. Celaya Pérez, **Manual de Recomendaciones Nutricionales al Alta Hospitalaria,** 1ª,

Estrategia NAOS. MSC, <http://www.naos.aesan.mssi.gob.es/>,

Federación Española de Sociedades de Nutrición, Alimentación y Dietética, <http://www.fesnad.org/>,

Fundación dieta Mediterránea, <http://dietamediterranea.com/>,

Sociedad Española para el Estudio de la Obesidad, <http://www.seedo.es/>,

Salud desde la Alimentación, <http://www.henufood.com/nutricion-salud/>,

Asociación Española de Pediatría, <http://www.aeped.es/>,

The European Food Information Council, <http://www.eufic.org/index/es/>,

Sociedad de Nutrición y dietética de Galicia, <http://www.sonudiga.org/>,

Confederación de consumidores y usuarios, <http://www.cecu.es/>,

Recomendaciones

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Enfermería clínica I/V52G140V01204

Ética e lexislación/V52G140V01202

Introducción á enfermaría clínica/V52G140V01201

Plan de Continencias

Descripción

=== MEDIDAS EXCEPCIONAIS PLANIFICADAS ===

Ante a incerta e imprevisible evolución da alerta sanitaria provocada pola COVID- 19, a Universidade establece una planificación extraordinaria que se activará no momento en que as administracións e a propia institución o determinen atendendo a criterios de seguridade, saúde e responsabilidade, e garantindo a docencia nun escenario non presencial ou non totalmente presencial. Estas medidas xa planificadas garanten, no momento que sexa preceptivo, o desenvolvemento da docencia dun xeito mais áxil e eficaz ao ser coñecido de antemán (ou cunha ampla antelación) polo alumnado e o profesorado a través da ferramenta normalizada e institucionalizada das guías docentes DOCNET.

=== ADAPTACIÓN DE LAS METODOLOGÍAS ===

* Metodologías docentes que se mantienen

Farmacología y dietética: Se mantienen todos los aspectos metodológicos descritos en el apartado correspondiente, aunque las sesiones presenciales podrán sustituirse por sesiones telemáticas (aulas de teledocencia), si las circunstancias así lo precisaran.

* Metodologías docentes que se modifican

Farmacología y dietética: No hay cambios.

* Mecanismo no presencial de atención al alumnado (tutorías)

Farmacología y dietética: Si desde la Dirección de la Escuela de Enfermería se contemplase la realización de tutorías, las mismas se realizarían por medios telemáticos (aulas de teledocencia)

* Modificaciones (si proceden) de los contenidos a impartir

Farmacología y dietética: No hay cambios

* Bibliografía adicional para facilitar el auto-aprendizaje

Farmacología y dietética: La misma que la reseñada en el apartado fuentes de información

* Otras modificaciones

-

=== ADAPTACIÓN DE LA EVALUACIÓN ===

Farmacología:

a) Se mantiene la forma de evaluar descrita en esta guía docente.

b) Para la realización práctica del examen se utilizará FAITIC (plataforma TEMA), de acuerdo con las instrucciones recogidas a continuación.

c) En la página de la asignatura Farmacología y Dietética, aparecerá un enlace a una "tarea" denominada "Examen de la parte de Farmacología" en la zona que se utiliza habitualmente para contenidos de Farmacología.

d) Al pulsar sobre la misma y acceder el día y horario en que está previsto el examen, el alumno podrá descargar el archivo

informático con el examen.

e) Podrá responder a las preguntas del examen sobre el propio archivo informático o bien de forma manuscrita en folios, debiendo poner siempre su nombre en cada una de las hojas y el número de página. Si opta por responder de forma manuscrita deberá escanear todas las hojas, por ejemplo, utilizando el móvil o un escaner, para obtener el archivo en formato pdf correspondiente.

f) Desde que pasen 15 minutos del inicio del examen hasta que pasen 15 minutos de la finalización del mismo, el alumno deberá enviar el archivo con las respuestas en el apartado correspondiente a entregas de la "tarea" que se corresponde con el examen. El nombre del archivo debe incluir el nombre del alumno.

Dietética:

a) Se mantiene la forma de evaluar descrita en esta guía docente.

b) Para la realización del examen tipo test se utilizará FAITIC (plataforma TEMA), de acuerdo con las instrucciones recogidas a continuación.

c) En la página de la asignatura Farmacología y Dietética, aparecerá un enlace para realizar el examen tipo test en la zona que se utiliza habitualmente para contenidos de dietética.

d) El examen tipo test constará de 50 preguntas con 4 opciones de respuesta, siendo sólo una válida. La duración del examen será de 1 hora. El aprobado (5) se sitúa en 30 preguntas netas. Por cada 3 respuestas erróneas, se descontará 1 respuesta bien. El examen tipo test representa el 100% de la nota final de la asignatura.

* Pruebas que se modifican

Farmacología y Dietética: no hay cambios

* Nuevas pruebas

Farmacología y Dietética: no hay cambios

* Información adicional
